

være yderst ubehageligt for Godseierne, dog ikke er skiftet til at tilfredsstille Bondestanden. For at danne sig en Mening herom behøver man blot at se paa det Skridt, her foreligger, ja man behøver ikke engang at se paa det, men blot at erindre, hvad der hidtil er gjort gjældende i denne Sag, for at se, at i den Henseende har Ministerens Forslag ikke den fjerneste Betydning. Jeg kan ikke se Andet end, at Ministeren har gjort en Indrømmelse paa et Punkt, hvor han, naar det kommer til Stykket, maa indrømme, at det ikke var rigtigt at gjøre det, og paa et Punkt, hvor han ikke kan opnaa Andet end, at man vil fordre endnu mere, end man ellers vilde fordre. Men selv affet fra det Upraktiske, fra det i Dieblirket U hensigtsmæssige i Ministerens Forslag, tilstaar jeg, at da det her foreliggende Forslag dog peger imod Frihed, saa vil jeg hellere anbefale det end det Forslag, som er kommet frem fra Ministerbænken.

Indenrigsministeren: Det er netop, fordi jeg ikke kan forsvare at gaa den Vej, som her er betraadt, at jeg har fremlagt det Forslag, som foreligger i det andet Thing. Dersom jeg havde troet det forsvarligt og rigtigt at forelægge et Lovforslag, der paalagde direkte Tvang ligeoverfor Godseierne, og vel at næske vilde expropriere Godseiernes Eiendom efter først at have givet den ene af Parterne, som er interesseret i Forholdet, en Ret, som han villkaarlig kunde bruge, uden at have givet den anden Part et virksomt Middel til at afværge det — jeg siger, at kunde jeg være gaaet ind paa dette Forslag og kunde have forenet det med min Betragtning af, hvad der er Ret og rigtigt, og jeg skal tilføje: hensigtsmæssigt, saa var jeg selv fremkommen med Forslag i saa Henseende, hvortil der har været ikke saa ganske liden Opfordring for mig. Men jeg vil sige de Herrer, at jeg mangler Grundlaget for overhovedet at kunne gaa denne Vej. Jeg skal ikke sige noget Videre imod, hvad man tidligere har gjort i denne Retning; thi dengang vare Forholdene ganske anderledes end nu; dengang laa en stor Del af Landets Border hen under Fæstevæsenet, og der var ikke foregaaet, hvad der nu er foregaaet. De

Herrer maa ikke glemme, at der siden 1851 — som vel er det Aar, hvortil vi maa gaa tilbage som dette Lovforslags Fødselstid — er afhændet til Selveielse ikke mindre end $\frac{3}{5}$ af det daværende Fæstegods, saa at der for Tiden altsaa kun er $\frac{2}{5}$ tilbage af dette Gods, og hvad der altsaa dengang, og med Nette, kunde siges at blive baaret af Hensyn til Almenvellet, kan, efter min Formening, ikke siges med samme Berettigelse i dette Dieblik, da der kun er $\frac{2}{5}$ af Fæstegodset tilbage, og det vel at næske saaledes, at der under disse $\frac{2}{5}$ er indbefattet alle de Gaarde, hvorpaa der sidder Fæstere, som ikke kunne, og alle de Gaarde, hvorpaa der sidder Fæstere, som ikke ville kjøbe. Jeg vil tvertimod sige, at efter min Overbevisning kræver Almenvellet nu, at man afholder sig fra at give den Slags Love. Jeg skal ikke gaa langt ind paa de Betragtninger, som det ærede Medlem, der først havde Ordet, kom med, men jeg tror dog, at den Erfaring, man har gjort i det sidste Aarstid, og Hensynet til de Nørelser, som bevæge sig blandt Folket, maa gjøre det mere end almindeligt betænkeligt i dette Dieblik, naar der ikke er nogen Nødvendighed tilstede derfor, at forsøge paa at expropriere Eiendomsretten saaledes, som dette Lovforslag gjør det, idet jeg ikke skjønner rettere, end at ifølge Lovforslaget vil der efter 1881 ikke eksistere nogen Godseier, som eier Fæstegods, men dette vil da være gaaet over til at være de i Lovforslagets sidste Paragrafer nævnte Kreditkasjers Eiendom. Efter nu at have fremsat dette til Overveielse — og jeg tror i det Hele, at det er Forhold, som kræve en meget alvorlig Overveielse — vil jeg sige, at jeg ikke kan skjønne rettere, end at man snarere gjør Skade end Gavn ved at frembringe en stærk foreeret Overgang fra Fæste til Selveielse. Jeg skal i den Henseende tillade mig at henlede de Herreres Opmærksomhed paa, at naar jeg nys sagde, at der siden 1851 er overgaaet $\frac{3}{5}$ af Fæstegodset til Selveiendom, saa maa man, naar man taler om de $\frac{2}{5}$, der ere tilbage, erindre, hvoraf dette Fæstegods bestaar. Det bestaar for det Første af Gaarde, som man overhovedet ikke har kunnet faae solgte, uagtet Eierne maasse have villet sælge, — der er idetmindste, mig bekendt, eet